

міжнародних транспортних коридорів в Україні. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 1997 р. № 821 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/821-97-п>.

References

1. Neolohichna budova Zakarapts'koyi oblasti [Geological structure of Transcarpathian region]. <http://ukr-tur.narod.ru/turizm/regionukr/zakarp/geologbud/geolozakarpobl.htm>.
2. Hoblyk, V.V., N.A. Mikula, Ye.E. Matvyeyev, I.R. Tymchko. 2013. *Karpats'kyy rehion: aktual'ni problemy ta perspektyvy rozvytku* [Carpathian region: current problems and prospects]. Lviv: Institute for Regional Studies, NAS of Ukraine.
3. Holovne upravlinnya statystyky u Zakarapts'kiy oblasti [Main Department of Statistics in the Transcarpathian region]. www.uz.ukrstat.gov.ua.
4. Hoblyk, V.V. and T.D. Shcherban. 2016. “Perspektyvy rozvytku transportnykh korydoriv u prykordonnykh rehionakh [Perspectives on the development of transport corridors in border regions].” Global Economics and Finance. International Scientific and Practical Conference, Kiev, April 29.
5. Горелов Д. Транспортно-комунікаційні коридори України: що було, що є, що має бути [Електронний ресурс] / Д. Горелов, М. Толстанов. – Режим доступу : <http://image.ua/транспортно-комунікаційні-коридори>.
6. Merezha mizhnarodnykh transportnykh korydoriv na terytoriyi Ukrayiny [Network of international transport corridors on the territory of Ukraine]. <http://www.mtu.gov.ua/uk/show/transport.html>.
7. Pan'yevropeys'kyy transportnyy korydor [Pan-European transport corridor]. <http://image.ua/транспортно-комунікаційні-коридори>.
8. Karpan, T.S. Analiz ta suchasnyy stan mizhnarodnykh transportnykh korydoriv [Analysis and current state of international transport corridors]. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2010_2/2.pdf.
9. Tranzytnyy potentsial Ukrayiny ta yoho vykorystannya [Transit potential of Ukraine and its use]. <http://studentbooks.com.ua/content/view/985/76/1/1/>.
10. Pro zatverdzhennya Kontseptsiyi stvorenniya ta funktsionuvannya natsional'noyi merezhi mizhnarodnykh transportnykh korydoriv v Ukrayini. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 4 serpnia 1997 r. № 821 [On approval of the Concept of creation and functioning of the national network of international transport corridors in Ukraine. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 8 August 1997 No. 821]. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/821-97-п>.

УДК 33.012.7-048.74(477)(045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-171-179

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Головачко В. М., Копча В. В.

DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Holovachko Vasily, Kopcha Veronica

Децентралізація – передача функцій і повноважень від державних органів управління до місцевих (ОТГ). Станом на 1 жовтня 2019 року в Україні створено 975 об'єднаних територіальних громад, територія яких покриває 41,8% площі країни. Результати децентралізації дають позитивні показники, але для підвищення рівня життя громадян усієї України, держава повинна заохочувати їх до об'єднання.

Ключові слова: децентралізація, Європейська хартія місцевого самоврядування, об'єднана територіальна громада, бюджетне регулювання, місцеве самоврядування, бюджет, власні доходи.

The purpose of the article is to investigate theoretical, methodological and practical issues regarding the aspects of forming the model of decentralization of power in Ukraine, to analyze the results of the reform, problems and to develop ways to improve it. The article analyzes the indicators of cash management efficiency and the rationality of their use. The main stages and directions of this reform are outlined. The pros and cons of decentralization have been determined in terms of improving the economic life of the population. The object of the study was the united territorial communities of Ukraine and their structure in the context of modern reforms. As of October 1, 2019, 975 CTAs were created in Ukraine due to the unification of 4478 territorial communities (40.9% of all territorial communities), whose territory covers 41.8% of the country's area. It is determined that not only own revenues but also volumes of transfer payments to individual territorial units should be the basis for intergovernmental relations. It is concluded that the results of decentralization give some positive indicators, but in order to improve the standard of living of citizens of all Ukraine, the state should encourage people to unite, assist them in solving important issues and support all their endeavors, and not resist the process of creating a CAG. Further research will be directed towards deepening the analysis of the impact of decentralization on the incomes and expenditures of the territorial communities of Ukraine and observing the follow-up steps of this reform.

Key words: decentralization, European Charter of Local Self-Government, integrated territorial community, budgetary regulation, local government, budget, own income.

Чисельність населення України з кожним роком зменшується, а дрібні населені пункти стали економічно неієдздатними для покриття витрат, розвитку соціальної інфраструктури своїх території та забезпечення потреб місцевої громади. Цікавим і водночас парадоксальним є той факт, що за часи незалежності України, кількість сільського населення знизилась, разом з тим, кількість сільських рад – зросла. Саме через це настала необхідність з певного числа населених пунктів створити самодостатні громади, які будуть в змозі забезпечувати медицину, освіту, охорону правопорядку, благоустрій та утримання територій, а також надавати людям адміністративні послуги. З цього приводу, користуючись досвідом розвинених європейських країн, Україна у 2014 році запровадила реформу місцевого самоврядування, іншими словами – реформу децентралізації.

Питанням реформи децентралізації та її впливу на соціально-економічний розвиток територій, дослідженням основних тенденцій створення об'єднаних територіальних громад присвячено праці таких учених-економістів як: Бориславська О.М., Заверуха І. Б., Захарченко Е., Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Маршук Л.М., Падалко Г.В., Пінчук І. В.

Потреба децентралізації державного управління в Україні стоїть на порядку денному з перших років виникнення української державності. У вересні 1997 року Верховна Рада України ратифікувала Європейську хартію місцевого самоврядування, задекларувавши відданість європейським стандартам управління. З тих пір різними урядами було зроблено декілька спроб провести необхідні реформи, але в силу різних причин вони не увінчалися успіхом. Втілення в життя системних змін почалося відразу після зіткнень на Майдані і зміни уряду на початку 2014 року. 1 квітня 2014 року Кабінетом Міністрів України було прийнято Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади [1].

Децентралізація – це організація публічної влади в державі, за якою адміністративно-територіальні одиниці або інші територіальні утворення мають право самостійно вирішувати питання місцевого значення і реалізувати власні завдання у межах, які встановлені законодавством та під відповідальність уповноважених органів і посадових осіб. Втручання

у їх діяльність може відбуватись винятково з метою нагляду за законністю у випадках, передбачених законом і у відповідних формах [2, с. 13].

Основне завдання реформи – створити умови для розвитку об'єднаних територіальних громад та наблизити послуги до людей шляхом формування заможних громад, передачі більшої частини повноважень на базовий рівень управління та чіткого розмежування функцій між рівнями управління, а також гарантувати належне ресурсне забезпечення місцевого самоврядування [3, с. 3].

Об'єднана територіальна громада (ОТГ) – це добровільне об'єднання мешканців декількох розрізнених сіл, селищ чи міст в один адміністративний центр. Після об'єднання створюється новий адміністративний центр (як правило – найбільший населений пункт з об'єднаних), а у ньому – нова, загальна для всіх об'єднаних населених пунктів рада та інші органи самоврядування.

Паралельно із децентралізацією влади потрібно проводити і бюджетну децентралізацію, яка необхідна для наявності в органах місцевого самоврядування власного бюджету. При чому не фінансів, зібраних у результаті надання державою трансфертів, субсидій та дотацій, а власного повноцінного бюджету [4, с. 4].

Експерти вважають, що для вдалого проведення реформи децентралізації в Україні, необхідно провести поступово такі кроки: створити трирівневу систему адміністративно-територіального устрою, а саме: 27 регіонів, 120-150 районів та близько 1500-1800 громад; між органами місцевого самоврядування різних рівнів розмежувати повноваження, тобто для громад надати повноваження щодо дошкільної та шкільної освіти, первинної медицини та швидкої допомоги, комунального господарства, охорони правопорядку, пожежної охорони та соціального захисту, районам – спеціалізована дошкільна освіта, спортивні школи, школи-інтернати тощо, вторинна медицина, стаціонари загального профілю, а регіонам – спеціалізована медична допомога, професійно-технічна освіта, онкоцентри, кардіоцентри та ін., планування регіонального розвитку, збереження природних ресурсів, регіональна інфраструктура; повністю оновити бюджетну систему та визначити, скільки ресурсів необхідно на кожному рівні; зробити органи місцевого самоврядування підзвітними перед виборцями і державою [5, с. 96-97].

Якщо розглядати процес децентралізації з позитивної точки зору, то його сильними сторонами є: можливість «склеїти» державу, поділену сьогодні між феодалськими кланами на місцевому рівні; спроможність громад розпоряджатися ресурсами, отриманими шляхом власних доходів та субвенцій держави; передача великої кількості повноважень від органів державної влади на рівень місцевого самоврядування, на рівень громад та поліпшення якості життя людей шляхом підвищення якості та доступності послуг для населення.

Серед мінусів і можливих ризиків можна назвати: соціально-економічна диференціація громад на заможні і бідніші; брак кваліфікованих спеціалістів, які володіють необхідними знаннями і навичками щодо нових способів управління та розподілу ресурсів; корупція в місцевих органах влади; нестабільне і недосконале законодавство, яке постійно змінюється і немає довіри з боку громадян; нечітко визначене коло повноважень органів місцевої влади та неефективний нагляд за ними; втрата контролю з боку виборців за діяльністю місцевої влади, обраної в об'єднаних громадах та посилення політичних монополій, які контролюють ресурси в громадах.

В процесі децентралізації важливо проводити політику запобігання формуванню ізольованих анклавів, що також є мінусом даної реформи. Цікавим є досвід об'єднання багатонаціональних громад у Чернівецькій області, де створено Красноільську об'єднану громаду з двох населених пунктів, один з яких на 70% складається з представників польської національної меншини, а інший на 92% – з представників румунської національної меншини, решта – українці [3, с. 8].

Процес децентралізації в Україні передбачає два етапи: перший етап 2014-2018 рр. та другий етап – 2019-2020 рр.

За результатами першого етапу децентралізації (2014-2018 рр.) вже сформований і діє основний пакет нового законодавства. А саме:

- Закон України про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України.

Завдяки цим змінам відбулася фінансова децентралізація: місцеві бюджети за останні роки зросли на 165,4 млрд. грн: з 68,6 млрд. у 2014 до 234 млрд. грн у 2018 році (Рис. 1) [6]. Такі результати стали можливими завдяки розширенню повноважень і підвищенню зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, реалізації заходів щодо залучення резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів.

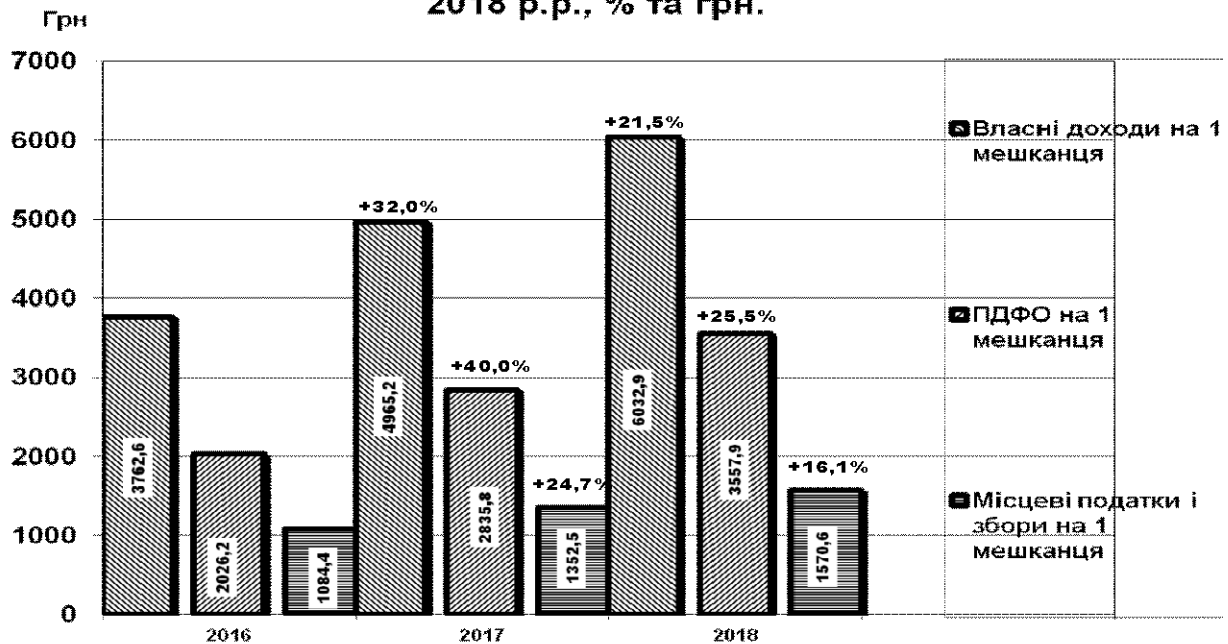
За підсумками 2018 року, власні доходи загального фонду у розрахунку на одного жителя зросли, у порівнянні з 2017 роком, на 21,5% і склали 6032,9 гривень. Обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб у розрахунку на одного жителя зріс на 25,5% і склав 3557,9 грн, місцеві податки і збори на одного жителя зросли на 16,1% і склали 1570,6 гривень (Рис. 2).

Слід зауважити, що динаміка надходжень до бюджетів ОТГ випереджає темпи зростання доходів по інших рівнях місцевих бюджетів.

Рис. 1. Власні доходи загального фонду місцевих бюджетів, млрд. грн.

Власні доходи загального фонду місцевих бюджетів на 1 мешканця за січень-грудень 2016-2018 р.р., % та грн.

Рис. 2. Власні доходи загального фонду місцевих бюджетів на 1 мешканця за січень-грудень 2016-2018 рр., % та грн.

Надходження власних доходів місцевих бюджетів 665 ОТГ за 2018 рік зросли на 62,1% та склали 20,9 млрд. грн (+8,0 млрд. грн).

Враховуючи, що нові 299 ОТГ, у яких перші місцеві вибори були проведені в 2017 році, тільки в 2018 році отримали 60% надходжень від податку на доходи фізичних осіб до своїх бюджетів, то їх власні ресурси у порівнянні з аналогічним періодом минулого року зросли в 2,7 рази та склали 9,7 млрд. грн (+6,2 млрд. грн).

Разом з цим, темп зростання власних доходів 366 ОТГ (утворених у 2015-2016 роках), які у 2017 році вже отримували зарахування 60% ПДФО до своїх бюджетів, становить +19,8% (+1,8 млрд. грн) [7].

- Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад» дав змогу почати формувати спроможний базовий рівень місцевого самоврядування. З 2015 по 2018 роки в Україні створено 876 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які займають площу 209, 6 тис. кв. км., що становить 36,7 % від загальної площі України. До складу цих ОТГ увійшли більше 4000 колишніх місцевих рад, в яких проживає 9 млн. людей. Найбільше ОТГ функціонує в Дніпропетровській (62), Черкаській (54) і Житомирській (53) областях. Найменше – в Закарпатській області (6), яка до того ж є аутсайдером і за іншими показниками формування ОТГ. Причиною цього стала тривала відсутність в області затвердженого плану створення ОТГ).

В селах ОТГ станом на кінець 2018 року працюють 786 старост, які представляють інтереси сільських мешканців в раді громади, ще майже 1,7 тисяч осіб виконують обов'язки старост.

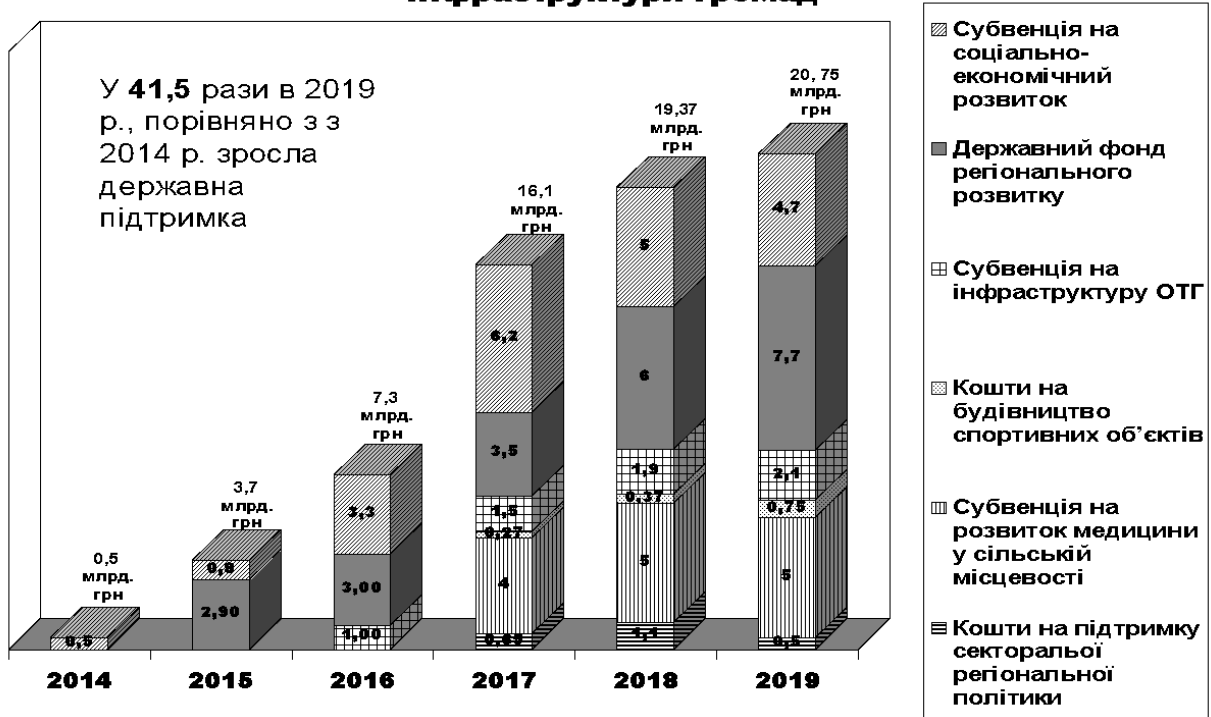
У 2018 році об'єднані громади отримали у комунальну власність майже 1,5 млн. га земель сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів [6].

- Закон «Про співробітництво територіальних громад» створив механізм вирішення спільних проблем громад, як до прикладу утилізація та переробка сміття, розвиток спільної інфраструктури тощо. На кінець 2018 року реалізується вже 325 договорів про співробітництво.

- Закон «Про засади державної регіональної політики». Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад за час реформи зросла у 39 разів:

з 0,5 млрд. в 2014 до 19,37 млрд. грн у 2018 році (Рис. 3). За рахунок цієї підтримки в регіонах та громадах реалізовано у 2015-2018 роках більше 10 тисяч проектів, а саме: будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг місцевого значення, надання швидких автомобілів у сільські місцевості (497), створення опорних шкіл (778, серед них – 331 в ОТГ), надання шкільних автобусів (1329), проведення комп'ютеризації та інтернетизації шкіл, створення ЦНАП (778, серед яких 125 працює в ОТГ), створення комунальних установ, що надають соціальні послуги, засновниками яких є ОТГ (262), передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення із державної у комунальну власність ОТГ (1450,8 тис. га) і т. д.

Додаток 6 Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку Інфраструктури громад

Рис. 3. Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад.

Про фінансову спроможність місцевих бюджетів свідчить залишки коштів на казначейських рахунках місцевих бюджетів.

Станом на 01 січня 2019 року, залишки коштів усіх місцевих бюджетів України становили 49 млрд. грн, із яких на рахунках загального фонду – 31,8 млрд. грн.

Залишки коштів місцевих бюджетів міст обласного значення становили 7,7 млрд. грн, із яких на рахунках загального фонду – 5,4 млрд. грн.

Залишки коштів на рахунках ОТГ склали 5,1 млрд. грн, із яких на рахунках загального фонду – 4,2 млрд. грн. (Рис. 4) [7].

- Пакет законів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг [6].

Отже, нова модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів виправдала себе. Вони отримали певну автономію і незалежність від центрального бюджету

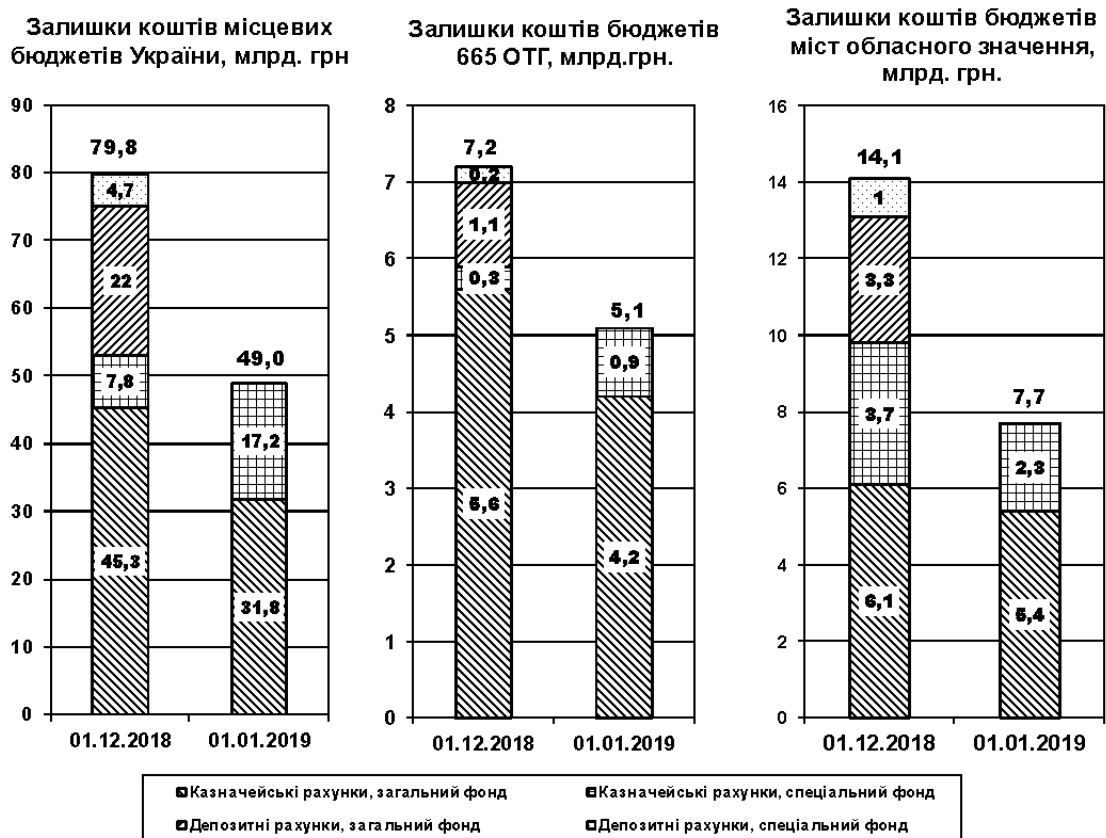

Рис. 4. Порівняння залишків усіх місцевих бюджетів за 2018-2019 рр.

Другий етап децентралізації в Україні вже розпочався 23 січня 2019 року за ініціативи Кабінету Міністрів України. Він передбачає закріплення вже набутих успіхів і формування спроможних громад, розвиток форм місцевої демократії.

Кабінетом міністрів також закріплено прийняття ряду важливих законів: про засади адміністративно-територіального устрою України (види населених пунктів, порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адмінтеродиноць та населених пунктів, ведення Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів України тощо), про внесення змін до закону «Про регулювання містобудівної діяльності», про службу в органах місцевого самоврядування, щодо державного нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування, про місцевий референдум та оновлення законів про місцеві вибори, про місцеве самоврядування, про місцеві державні адміністрації тощо [6].

Згідно з «Дорожньою картою», яка опублікована на офіційному сайті реформи децентралізації, вказано покроковий алгоритм виконання запланованих завдань за 600 днів. Згідно з цим, процес децентралізації в Україні повинен закінчитися в жовтні 2020 року.

Станом на 10 жовтня 2019 року створено 975 (+109) об'єднані громади. П'ятіркою лідерів серед областей у формуванні спроможних громад є Житомирська, Хмельницька, Дніпропетровська, Чернігівська та Запорізька області. За III квартал 2019 року надходження власних доходів загального фонду місцевих бюджетів України зросли на 29,5 млрд. грн, порівняно з аналогічним періодом 2018 року, та склали 178,0 млрд. грн.

Щодо державної фінансової підтримки місцевого та регіонального розвитку, то у 2019 році вона склала 20,75 млрд. грн, що на 0,38 млрд. грн. більше у порівнянні з минулим роком. З яких: субвенція на соціально-економічний розвиток – 4,7 млрд. грн. (–0,3 млрд. грн.); державний фонд регіонального розвитку – 7,7 млрд. грн. (+1,7 млрд. грн.); субвенція на

інфраструктуру ОТГ – 2, 1 млрд. грн. (+0,2 млрд. грн.); субвенція на розвиток медицини у сільській місцевості – 5 млрд. грн. (+0); кошти на підтримку секторальної регіональної політики – 0,5 млрд. грн. (-0,6 млрд. грн.) .

Крім того на 2019 р. передбачена субвенція на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг загального користування місцевого значення в сумі 14,7 млрд. грн., що у 41,5% більше у порівнянні з 2014 роком [8].

Що стосується децентралізації у найважливіших сферах життя людей, а саме у сфері медицини та освіти, то за 2019 рік було закуплено 1779 автомобілів швидкої допомоги та 2763 медичних комплекти для підвищення доступності медицини у сільській місцевості, створено 875 опорних шкіл, в яких навчається 381839 учнів, закуплено 1484 шкільних автобуси та відремонтовано 18057,7 км доріг для підвезення учнів до опорних шкіл. До того 699 ОТГ прийняло у комунальну власність 4104 навчальні заклади. Це є показником того, що життя людей у цих ОТГ має покращитись.

Завдяки реформі децентралізації досягнуто багато позитивних зрушень, зокрема вже діє майже тисяча ОТГ, які забезпечені і власними доходами, і фінансовою підтримкою держави, що сприяло підвищенню соціально-економічного життя жителів утворених ОТГ. Для того щоб підвищити рівень життя громадян усієї України, держава повинна заохочувати їх до об'єднання, допомагати у вирішенні важливих питань і підтримувати їх у всіх починаннях, а не чинити опір процесу створення ОТГ.

Отже, реформа децентралізації в Україні є необхідною щоб люди могли самі творити своє майбутнє, а успіхи реформи на першому етапі свідчать, що Україна обрала правильний шлях і треба рухатися ним далі, зупинятися вже не можна.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
2. Бориславська О. М. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Захарченко Е. М., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
3. International Alert / Український незалежний центр політичних досліджень 2017. Децентралізація в Україні: досягнення, надії і побоювання. – серпень 2017. – 25 с.
4. Пінчук І. В. Децентралізація публічної влади як головний фактор для забезпечення сталого розвитку України: пошук спільних векторів // Вісник НГУУ «КП». Політологія. Соціологія. Право. – 2016. – Випуск ½.
5. Маршук Л. М. Перспективи децентралізації влади в Україні // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. –2015. – Випуск 11. Частина 3. – С. 95-98.
6. Результати першого етапу децентралізації в Україні 2014-2018 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/about>.
7. Фінансова децентралізація: експерти розповіли про результати 2018 року та перспективи 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/10670>.
8. Доходи місцевих бюджетів за III квартал 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/dohodi-miscevih-byudzhativ-za-i-kvartal-2019-roku-zrosli-do-604-mlrd-grn-gennadij-zubko>.

References

1. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 kvitnya 2014 roku № 333-р «Pro skhvalennya Kontseptsiyi reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya ta terytorial'noyi orhanizatsiyi vlady v Ukraini» [On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
2. Bory'slavs`ka, O. M., Zaveruxa, I. B. and Zaxarchenko, E. M. 2012. *Detsentralizatsiya publichnoyi vlady: dosvid yevropeys'kykh krayin ta perspektyvy Ukrainy* [Decentralization of public power: experience of European countries and prospects of Ukraine]. Kyiv: Sofiya.
3. Decentralizaciya v Ukraini: dosyagnennya, nadiyi i poboyuvannya [Decentralization in Ukraine: achievements, hopes and fears]. 2017. International Alert / Ukrainian Independent Center for Policy Studies 2017.
4. Pinchuk, I. V. 2016. "Detsentralizatsiya publichnoyi vlady yak holovnyy faktor dlya zabezpechennya staloho rozvytku Ukrainy: poshuk spil'nykh vektoriv [Decentralization of public power as a major factor in ensuring sustainable development of Ukraine: search for common vectors]." *Bulletin of the National Technical University of Ukraine. Politology. Sociology. Right* ½.
5. Marshuk, L. M. 2015. "Perspektyvy detsentralizatsiyi vlady v Ukraini [Prospects for decentralization of power in Ukraine]." *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series Economic Sciences* 11(3): 95-98.
6. Rezul'taty pershoho etapu detsentralizatsiyi v Ukraini 2014-2018 roky [Results of the first stage of decentralization in Ukraine 2014-2018]. <https://decentralization.gov.ua/about>.
7. Finansova detsentralizatsiya: eksperty rozpovily pro rezul'taty 2018 roku ta perspektyvy 2019 [Financial decentralization: Experts talk about 2018 results and 2019 prospects]. <https://decentralization.gov.ua/news/10670>.
8. Dokhody mistsevykh byudzhativ za III kvartal 2019 [Revenues of local budgets for the third quarter of 2019]. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/dohodi-miscevih-byudzhativ-za-i-kvartal-2019-roku-zrosli-do-604-mlrd-grn-gennadij-zubko>.

УДК 338.48:001.891(045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-179-184

SCIENTISTS' VIEWS ON THE STUDY OF TOURISM POTENTIAL FORMATION

Kryvenkova Ruslana

ПОГЛЯДИ НАУКОВЦІВ НА ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Кривенкова Р. Ю.

Tourism potential is a basic factor in the formation and development of tourist activity in the country, as well as one of the factors of social consolidation. The article analyzes the nature and content of the concept of "tourism potential, highlights the issue of tourism potential formation and defines its features. The article deals with some foreign and domestic research directions of such scientists: S. Dombrovskaya, O. Bilotil, A. Pomazy-Ponomarenko, S. Dutchak, V. Gulyayev, I. Selivanov, O. Lyubitseva, V. Babaritskaya, V. Gerasimenko, I. Davidenko, N. Svyatokho, which can be considered for the development of their own methodology for the formation of tourist potential, which will meet the specifics of the region.

Key words: *tourism potential, public administration, tourism resources, tourist activity, historical and cultural monuments.*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>